

**HUNGARY-SLOVAKIA-ROMANIA-UKRAINE
ENI CBC PROGRAMME 2014-2020**

PARTNERSHIP WITHOUT BORDERS

PROJECT TITLE:

CULTURE CONNECT - CULTURAL MOBILITY IN THE BORDER AREA
01.10.2019-30.06.2022

PARTNER NAME:

SATU MARE COUNTY MUSEUM

EU CONTRIBUTION:

261.306 €

This publication was produced with the financial support of the European Union. Its contents are the sole responsibility of Satu Mare County Museum and do not necessarily reflect the views of the European Union.

ISBN 978-606-8729-36-7
ISBN 978-606-085-101-1

<https://huskroua-cbc.eu>

Hungary
Slovakia
Romania
Ukraine

CHILIA

EUROPEAN UNION

Co-financed by the European Union

Adela Dobrescu - Maria Lobonț Pușcaș
Claudiu Porumbăcean - Brăduț Popdan

CHILIA

CHILIA KILIA

Editura Muzeului Sătmărean
Editura Argonaut
2022

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Chilia = Chilia = Kiliâ / Adela Dobrescu, Maria Lobonț-Pușcaș, Claudiu Porumbăcean, Brăduț Popdan. - Satu Mare : Editura Muzeului Sătmărean ; Cluj-Napoca : Argonaut, 2022
ISBN 978-606-8729-36-7
ISBN 978-606-085-101-1

I. Dobrescu, Adela
II. Lobonț Pușcaș, Maria
III. Porumbăcean, Claudiu
IV. Popdan, Brăduț

908

CHILIA

CHILIA

КІЛІЯ

Chilia, localitate atestată documentar pentru prima dată la 1370, sub denumirea de Păcafa, aparține Zonei Codrului, fiind o localitate încărcată de istorie.

O conscripție urbarială (din jurul anului 1600) arată că românii din zonele sătmărene (spre exemplu, cum erau cele de Codru) erau bine organizați în posesiuni românești (Possessiones Valaches), cu juzi, cnezi și/sau voievozi; spre exemplu, districtul Ardud, din care făcea parte și Chilia, îl avea ca voievod în anul 1769 pe Pop Mihai (în limba maghiară: Michael Popp). Chiar mai înainte, încă în 1729-1730, apare menționat un voievod chiar în satul Chilia.

Turiștii au acces nu doar la priveliști și trasee spectaculoase, dar se pot bucura și de tradițiile culturale și culinare extraordinare din sat.

Chilia, a settlement first documented in 1370, under the name of Păcafa, belongs to the Codru area, being a village with a rich history.

An Urbarial Patent (from around 1600) underline that the Romanians from the Satu Mare area (like those from Codru) were well organised in Romanian small possessions (Possessiones Valaches), with judges, kings and/or vassals; for example, the district of Ardud, of which Chilia was a part, had Pop Mihai (in German: Michael Popp) as voievod, in 1769.

Tourists have access not only to spectacular views, but can also enjoy the extraordinary culinary and cultural traditions of the village.

Кілія вперше документально згадана в 1370 році під назвою Пакафалу, вона належить до етнографічної зони Кодру та є комунією з багатю історією.

Конскрипція урбарії (близько 1600 р.) показує, що румуни з районів Сату-Маре (як, наприклад, з Кодру) були добре організовані в румунських володіннях (Possessiones Valaches), мали суддів, князів та/або воєвод; наприклад, районом Ардуд, до якого входила й Кілія, у 1769 році керував воєвода Поп Михайл (угор. Michael Popp). Ще раніше, тобто у період 1729-1730 роках, з'являється згадка навіть про воєводу в Кілії.

Туристи мають доступ не тільки до захоплюючих краєвидів і маршрутів, але й можуть насолоджуватися надзвичайними культурними та кулінарними традиціями села.

CE SĂ NU RATEZI ÎN CHILIA

What not to miss in Chilia
Що не пропустити в Кілії

Gospodăria țărănească

Chilia a fost construită în prima jumătate a secolului al XX-lea, fiind caracteristică arhitecturii populare din zona etnografică a Codrului. Din structura gospodăriei fac parte casa, șura, găbănașul (câmară de alimente) și cotețul pentru păsări. Șura, prin dimensiunile sale, este construcția cea mai impunătoare din cadrul gospodăriei, ca o consecință directă a funcțiilor pe care le îndeplinește: adăpost pentru uneltele agricole și mijloacele de transport, pentru furaje, cereale și animale. Gospodăria este în posesia Muzeului Județean Satu Mare din 1971.

The Chilia peasant house

was built in the first half of the 20th century and is characteristic for the architecture of Codru area. The structure of the household includes the house, the barn, the "găbănaș" (food store) and the poultry house. The size of the barn makes it the most imposing structure in the household, as a direct consequence of its functions: shelter for agricultural tools and means of transport, fodder, grain and animals. The household has been in the possession of the Satu Mare County Museum since 1971.

Кодрянське господарство-музей

було побудоване в першій половині ХХ століття, воно є характерним для народної архітектури в етнографічній зоні Кодру. До складу господарства входять: хата, сарай, габанаș (комора) і сарай для птиці. Завдяки своїм розмірам сарай є найбільш імпозантною конструкцією в домашньому господарстві, що є прямим наслідком його функцій: складування сільськогосподарських інструментів і транспортних засобів, зберігання фуражів, зерна і тварин. З 1971 року господарство перебуває у власності Повітового музею Сату-Маре.

În vecinătatea localității se află **mănăstirea ortodoxă cu Hramul Sfântul Apostol Andrei**, construită recent, în amintirea vechii tradiții mănăstirești a satului. Tradiția locală spune că în vremuri străvechi zona era ocupată de o mănăstire și chilii cu călugărițe, iar de aici ar proveni și numele localității. Năvălirile tătarilor au distrus mănăstirea și chiliile. Pentru a se proteja mai bine de năvălirile tătare, sătenii au mutat satul de la Poalele Codrului mai spre Culmea Codrului (unde este localizat și astăzi).

There is an **Orthodox monastery dedicated to St. Andrew the Apostle**, built recently, in memory of the old monastic tradition of the village. The raids of the Tatars destroyed the monastery and monk's sanctums. In order to better protect themselves from the invaders, the villagers moved the village from the plain to the top of the hills (where it is located today).

Православний монастир святого апостола Андрія Первозванного побудований недавно на згадку про стару монастирську традицію села. Місцеві перекази свідчать, що в давнину в цій місцевості був розташований монастир і келії черниць, звідки й пішла назва міста. Татарські набіги зруйнували монастир і келії. Щоб краще захищатися від татарських набігів, селяни перенесли село з Поале-ле Кодрулуй до Кульмя Кодрулуй (де воно знаходиться й сьогодні).

Festivalul portului și dansului codrenesc

Începând cu anul 1957 aici se organizează Festivalul Codrenesc la Valea Lupului, pe teritoriul satului Chilia. Festivalul aduna codrenii din toate zonele Țării Codrului, iar spectacolele erau o oportunitate de exprimare a tradițiilor: dans popular, port, mâncare tradițională și un mic târg. Din anul 1968, festivalul s-a mutat la lacul Oțeloia, fiind organizat anual. Acesta este cel mai vechi festival folcloric din județul Satu Mare.

The festival of the traditional costume and dance

In 1957 it was decided to organize the annual Cultural Festival at Valea Lupului, in the village of Chilia. The festival brought together people from all parts of the Codru area and the performances were an opportunity to express traditions like: folk dancing and costumes, traditional food, small fair. Since 1968, the festival has moved to the Oțeloia Lake, and is organized annually, it is the oldest folk festival in Satu Mare County.

Кодрянський фестиваль традиційного вбрання і танцю

Близько 50 років тому (в 1957 році) було вирішено організувати щорічний Кодрянський фестиваль у Валя Лупулуй, на території села Кілія. На свято збиралися кодряни з усіх районів Кодрянського краю, а спектаклі давали можливість продемонструвати традиції: народний танець, одяг, традиційну їжу, невеликий ярмарок. З 1968 року фестиваль перемістився на озеро Оцелоая, організовується щорічно, це найстаріший фольклорний фестиваль у повіті Сату Маре.

Alimentația tradițională

Odată ajunși în zona Codrului, musafirii pot savura preparatele specifice bucătăriei tradiționale codrenești: plăcinte codrenești cu lobodă, tăști, scoverzi/clătite, fancıuri, moșocoarne, vărzare, cozonaci cu brânză sau diverse fructe, supe de cartofi și fasole, slănină și șuncă pregătite tradițional, pălincă făcută la pălincia din sat din diverse fructe.

Traditional cuisine

Once in the Codru area, the guests can taste the specific traditional dishes from the region: pies with mountain spinach, noodles, pancakes, donuts, pies with cheese and cream, traditional sweet bread with cheese, traditional soups of potatoes and beans, bacon and ham, pălincă (brandy) made in the village distillery from various fruits.

Традиційна їжа

Опинившись у зоні Кодру, гості можуть насолодитися стравами традиційної кодрянської кухні, як: кодрянські пироги з лободою, локшина, сковерзі/млинці, фанкюри, мошокоарне, капустяники, здоби зі сиром або різними фруктовими начинками, традиційні картопляні та квасолеві супи, традиційне сало, палінка, виготовлена у сільській палінкарії з різних фруктів.

Cadru natural

Satul Chilia este situat în zona pitorească a masivului Codru. Pajiștile colinare, care sunt folosite în principal ca pășuni și fânețe de către localnici, atrag vizitatorii cu verdele lor intens și cu florile viu colorate. O adevărată atracție de neratat sunt pădurile din zonă. Drumurile forestiere largi și potecile înguste și șerpuitoare conduc turiștii prin frumoasele păduri de fag. Drumeții vor fi absorbiți de atmosfera peisajului forestier, și nu vor observa urcșul ce îi conduce pe creasta Codrului.

Turiștii se pot bucura de această zonă care oferă iubitori de natură o adevărată relaxare.

Natural frame

The village of Chilia is located in the picturesque area of the Codru massif. The meadows, which are mainly used as meadows by the locals, attract visitors with their intense greenery and colourful flowers. A real attraction of the area are the forests. The wide forest roads and the narrow footpaths lead the tourists through the beautiful beech forests. Hikers will be absorbed by the forest landscape and will not notice winding paths that are climbing by the stream, that leads them to the top of the Codru hills.

Hikers and mountain bikers can enjoy this beautiful region, which offers to the nature lovers a true relaxation.

Природа

Село Кілія розташоване в мальовничій місцевості гірського хребта Кодру. Горбисті луки, які місцеві жителі в основному використовують як пасовища, приваблюють відвідувачів своєю інтенсивною зеленню та яскравими квітами. Справжньою принадою, яку не можна пропустити, є ліси в цій зоні. Широкі лісові дороги та вузькі звивисті стежки ведуть туристів крізь красиві букові ліси. Мандрівників поглине атмосфера лісового ландшафту, і вони не помітять підйому, що веде до хребта Кодру.

Любителі походів та гірські велосипедисти також можуть насолодитися цією територією, яка пропонує справжній відпочинок туристам, що люблять природу.

